

KALEM DERGİSİ 1. Sayı Ocak 1988 İNANANLAR İÇİN VAKİT HÂLA GELMEDİ Mİ? Ramazan Yelken

Yazar: Abdullah Ergin

“İnananlar İçin Hâlâ Vakit Gelmedi mi?”

“İnananlar için hâlâ vakit gelmedi mi ki, kalpleri Allah'ın zikri ve indirilen hakikatler karşısında titresin de daha önceki kitap ehli gibi olmasınlar. Onlara zaman aşımı tesir etmiş, kalpleri katılaştırmış, çoğu fasık olmuşlardır. Biliniz ki Allah ölü toprağı diriltir. Belki düşünürsünüz diye size buna dair ayetleri açıklar” (57/16-17)

Günümüzde Müslümanların çoğunluğunun içinde bulunduğu durum gerçekten çok acıklıdır. Konuya Müslümanların siyasal, ekonomik ya da kişisel güçsüzlükleri açısından bakıldığı sanılmasın. Çünkü bunlar ilk planda başlı başına birer ön şart değil, belki ön

şartın (Kur'an'ın yaşanmasının), Müslümanların çalışmalarına bağlı sonuçlarıdır.

Müslümanların bugün en büyük meselesi; düşünce dünyalarını kuşatmış ve onları açmazlara sokmuş olan inanç karmaşasıdır. Yolunu ve ölçüsünü şaşırılmış bu topluluğa İslam adına birçok mesajlar gelmekte, o ise daha da bocalayarak çelişiklere düşmekte, bunun sonucu ya hurafelere sarılmakta ya da beşerî ideolojilere meyletmektedir. Peki ellerinde **Rableri tarafından korunmuş** (15/9) **çelişkisiz** (4/82), **apaçık** (15/1) ve **öğüt alınması için kolaylaştırılmış** (54/17) bir kitapları olduğu halde Müslümanlar bu duruma nasıl gelmişlerdir? Asıl problem budur.

Kur'an'la düşünmek

Konuyu Kur'an'dan bir ayetle birlikte düşünürsek daha sağlıklı olacaktır:
“İnananlar için hâlâ vakit gelmedi mi ki, kalpleri Allah'ın zikri ve indirilen hakikatler karşısında titresin de daha önceki Kitap Ehli gibi olmasınlar. Onlara zaman aşımı tesir etmiş, kalpleri katılaştırmış, çoğu fasık olmuşlardır. Biliniz ki Allah ölü toprağı diriltir. Belki düşünürsünüz diye size buna dair ayetleri açıklar.” (57/16-17)

Buradaki hitabın inananlara, yani günümüzün deyimiyile “Ben de Müslümanım” diyenlere olduğu açıktır. Oysa Yüce Allah: **“İnsanlar yalnız inandık demekle hiç sınanmadan bırakılacaklarını mı sandılar.”** (29/2) demekle bu işin bir yükümlülüğü olduğunu açıklamaktadır. Bu yükümlülüğün istikametini ise; **“Gerçekten bu Kur'an, en doğru yola hidayet eder ve salih amel işleyen müminlere; Kendileri için büyük bir ecir olduğunu müjdeler.”** (17/9) ayetiyle göstermektedir.

Yukarıdaki ayette “Hâlâ vakit gelmedi mi” ifadesiyle başlayan açık bir uyarı vardır. Allah bizden bir sorgulama yapmamızı istemektedir. Çünkü Allah'ın üzerimizdeki nimetini (Kur'an'ı) tamamlaması ile bize düştüğümüz bu durumu hatırlatacak bir

uyarıcı ve beraberinde yeniden vahiy gelmeyecektir. Bazılarımız mehdi beklese ya da gaybdan haber aldığını iddia eden bir kısım kimselere ümit bağlasa bile. Bizim tek kurtuluş yolumuz çeşitli nedenlerle uzaklaştığımız vahye dönerek, önceki Kitap Ehli gibi olmamak için ayette belirtildiği gibi **Allah'ın zikri -Kur'an-** (16/44) ve indirilen hakikatlere gerekli hassasiyeti göstermektir. Bu hassasiyet ayette zikir yani Kur'an ve ondaki hakikatler karşısında **“Kalbin titremesi”** şeklinde ifade edilmektedir. Bu hassasiyetin tersi ise; zaman aşımı sonucu “kalbin katılaşması” ifadesiyle anlatılmaktadır. Yani daha açık bir deyimle “kalp” kelimesinin Kur'an bütünlüğünde “düşünme melekesi” ve **“vahye muhatap olan akıl”** karşılığı kullanıldığını (47/24) hatırlarsak, Allah'ın ayetlerinin gereği gibi hassasiyetle düşünülmesi ya da zamanla bunun terkedilmesi şeklinde anlarız. Nitekim bu hassasiyet noktası ayetin sonunda **“belki düşünürsünüz”** ifadesiyle selim aklın değerlendirme gücüne bağlı bırakılmıştır. Buradaki düşünmenin kuru bir düşünme değil, aynı zamanda eylemi de içerdiği açıktır. Bu eylem, geleneksel anlatımlarda çoğu zaman ayrı ayrı düşünülen iman-amel birliğini de kapsamaktadır. Nitekim **“Bu Kur'an onunla uyarılmaları, O'nun tek ilâh olduğunu bilmeleri ve akıl sahiplerinin de öğüt almaları için insanlara bir bildiridir.”** (14/52) ayetiyle bu ifade edilmektedir. Bunun tersi ise; **“Allah'ın ayetlerinin kendisine okunduğunu işitir de onu hiç duymamış gibi müstekbirce direnir. Onu acı bir azap ile müjdele.”** (45/8) ayetiyle anlatılmaktadır.

Ayetteki “zaman aşımı” kavramı ile Kitap Ehlinin vahiyle ayrılma ve fasık olma sürecine işaret edilmektedir. Yine içine düşülen bu süreçten çıkılmaması halinde, Allah'ın ölü toprağı diriltmesi gibi insanları da bir gün dirilteceği ima edilerek hesap günü hatırlatılıyor. (30/19 ve 50)

Geçmiş kitap ehli nasıl yoldan çıktı

Burada ister istemez ayetteki “Kitap Ehli gibi olmasınlar” ifadesinde gizli olan; Kitap Ehline neler olmuştu ya da Kitap Ehli vahiyden nasıl ve neden uzaklaşarak fasık (fasık tanımı için bkz. 5/47) olmuştu? soruları aklımıza geliyor. Bu sorunun en sağlıklı cevabını elbette Kur'an'dan alabiliriz. Öyle ki; Kur'an “kendilerine Kitap verilenler” ya da “Kitap Ehli” kavramları ile onların geçirdikleri süreci ve muhataplarının tavırlarını açıkça anlatmaktadır.

Yüce Allah geçmiş kavimlere de aynı mesajın şeriat (yol) yapıldığını bildirmektedir: “O size, dinden Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi şeriat (yol) yaptı. Şöyle ki: **Dini doğru tutun ve ondan ayrılığa düşmeyin...** (42/13) Kur'an bizimle aynı mesaja muhatap olan Kitap Ehlinin yoldan çıkma nedenlerini çeşitli kıssalarda tekrar tekrar anlatır ve bunların düşünülüp öğüt alınmasını ister. Kur'an'ın bu konuda üzerinde durduğu en önemli mesele Kitap Ehlinin vahiy karşısındaki tavırlarıdır. Şimdi Kitap Ehlinin Kur'an'ın sıkça vurguladığı yoldan çıkma nedenlerini kısa başlıklarla belirtmeye çalışalım.

Kitabı arkaya atmaları

“Allah tarafından kendilerine yanlarında bulunanı doğrulayıcı bir elçi gelince kitap verilenlerden bir grup, Allah'ın kitabını sanki bilmiyorlarmış gibi göz ardı ettiler (arkalarına attılar)” (2/101).

“Kendilerine verdiğimiz kitabı gereğince okuyanlar var ya; işte onlar O'na inanırlar. O'nu inkâr edenler ise ziyana uğrarlar.” (2/121)

Kitapta olmayan şeyleri kitaptan göstermeleri

“Onlardan bir grup vardır ki, kitapta olmayanı siz kitaptan sanasınız diye dillerini kitaba eğip bükerler ve O Allah katındandır derler. Oysa o, Allah

katından değildir. Bile bile Allah'a karşı yalan söylerler.” (3/78) “Onların içinde bir de ümmiler var ki kitabı bilmezler, bütün bildikleri birtakım kuruntulardır; onlar sadece zan içinde bulunurlar” (2/78)

Kitapta olanları insanlardan gizlemeleri ve menfaat karşılığı satmaları

Allah kendilerine Kitap verilenlerden: O'nu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz!” diye söz almıştı. Fakat onlar, verdikleri sözü arkalarına attılar ve ona karşılık az bir menfaat aldılar. ***Ne kötü şey satın alıyorlar.” (3/187)***

“Vay haline o kimselerin ki Kitabı elleriyle yazıp, az bir paraya satmak için, “Bu Allah katındandır,” derler! Ellerin yazdığından ötürü vay haline onların! Kazandıklarından ötürü vay haline onların!” (2/79)

Hakkı batılla karıştırmaları

“Ey Kitap Ehli, niçin hakkı batılla karıştırıyor ve bile bile gerçeği gizliyorsunuz.” (3/71)

Ruhbanlığı icat etmeleri / din adamlarını ve bilginlerini rab edinmeleri

“...İcat ettikleri ruhbanlığı, biz onlara yazmamıştık...” (57/27) “Bilginlerini ve din adamlarını Allah'tan ayrı rabler edindiler. Meryem oğlu Mesih'i de. Oysa kendilerine yalnız tek ilâh olan Allah'a ibadet etmeleri emredilmişti. O'ndan başka ilâh yoktur O onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.” (9/31)

Cehennemde kısa bir müddet kalacaklarına inanmaları

Bir de dediler ki: ***“Sayılı birkaç gün dışında bize asla ateş dokunmayacaktır.” De ki: “Allah'tan bir söz mü aldınız? -Şayet öyle ise Allah verdiği sözden dönmez- yoksa Allah hakkında bilmediğiniz şey mi söylüyorsunuz?” (2/80)***

Buraya sadece birkaç örneğini aldığımız bu ayetlerde Kur'an Kitap Ehlinin küfre düşme sürecini açıkça ortaya koymaktadır. Bu ayetlerde dikkat çeken ortak nokta kitaba (vahye) karşı sergilenen olumsuz tavrın ve onun sonuçlarının vurgulanmasıdır.

Konumuzun girişine temel aldığımız ayete dönersek: Kitap Ehli ile bugünkü durumumuz arasında bir karşılaştırma yapmamız konumuzu belirlememizi sağlayacaktır.

Günümüz Müslümanlarının durumu

Kitap Ehlinin vahiy karşısındaki bu olumsuz tavırları onların yoldan çıkmalarına neden olmuştur. Kur'an'ın ardından 1400 yılını geride bırakmış İslam ümmetinin bugünkü durumunu dikkatlice değerlendirecek ve Kitap Ehlinin yukarıda anlatılan durumları ile karşılaştırırsak arada pek bir fark olmadığını göreceğiz. Bu duruma gelinmesinin kökenindeki tarihi sebepler ve oluşumlar çok uzun ve ayrı bir konudur.

Kitap Ehlinin bozarak oluşturdukları apayrı dine karşı elimizde Kur'an sapasağlam ve korunmuş olarak mevcut olmasına rağmen Kur'an'ın yanlış anlaşılması sonucu oluşan katı gelenekçilik ve körü körüne taklitçiliğe dayanan bir yapı vardır. Kitap ehlinin kitabı göz ardı edip (arkaya atıp) onu gereği gibi okumamaları şeklinde belirginleşen tavır; günümüz Müslümanlarında: "önceki alimler her şeyi hallettiler, zaten Kur'an'ı herkes anlayamaz" şeklinde ifadesini bulmuştur. Oysa Kur'an birçok ayetiyle bu görüşleri reddetmektedir. **"Andolsun biz bu Kur'an'ı öğüt almak için kolaylaştırdık. Öğüt alan yok mudur?"** (54/17-22-32-40) Kuran bugün cehalet içerisindeki insanların elinde içinde ne olduğu bilinmeden çeşitli makamlarla özel günlerde ölümlere okunan **(...diri olanları uyarsın...** 36/70) kuru bir tapınma aracı ya da art niyetli kimselerin elinde para ile satılan bir sihir aracı olmuştur. Bu duruma dur demeleri gereken ve Kur'an'ı bildiği iddia edilen çeşitli cemaatlerin önderleri durumundaki alimler (!) ise Kur'an'a öğüt ve uyarı kitabı olarak değil çeşitli hüküm ayetleri için ihtiyaç duyduklarında müracaat ettikleri bir fıkıh kitabı gibi bakmaktadırlar. **(Tıpkı o**

bölücülere indirdiğimiz gibi! Onlar ki Kur'an'ı bölük bölük ettiler. (15/90-91)

Kur'an'ın özelliklerinden birisi de kıssalar, meseller ve mecazlar yoluyla muhatabında bir düşünme biçimi, bir inanç sistemi oluşturarak bunu amele dönüştürmesi ve bütüncül bir bakış açısı kazandırmaya yönelik olmasıdır. Oysa insanların bugün doğrudan Kur'an'la irtibat kurmaları ve Rablerini kendi sözleriyle tanımaları engellenmekte araya din adına (!) birçok barikatlar konmaktadır.

Kitap Ehlinin kitapta olmadığı halde dillerini eğip bükerek kitaptanmış gibi gösterdikleri birçok şey bugün bizde de yansımasını bulmuştur. Bir kere Kur'an'ın doğal eğitim-öğretim metodundan ayrılıp kitap rafa kaldırılınca herkese göre değişen usuller geliştiren insanların Kur'an'ın bütününe aykırı birçok çıkarımlarda bulunup, yepyeni haramlar ve helâller koymaları normal olmaktadır. Bir de buna doğruluğu-yanlışlığı rivayet edenine göre değişen birçok tarihi rivayetin Allah tarafından korunmuş Kur'an nasslarına denk tutulması dini içinden çıkılması kolay olmayan bir orman durumuna sokmuştur.

Kitap Ehlinin ruhbanlığı icat ederek dine mistik bir hava vermeleri ve din adamlarının bilginlerinin verdikleri hükümlere göre hareket etmeleri onları rableştirmelerine yol açmıştı. Bizdeki tasavvuf akımı Kur'an tabanına dayanmadığı için aynı sonucu doğurmuştur. Kur'an'ın yalnızca Allah'a teslim olmasını istediği insan (22/34) tasavvufta; “şeyh karşısında müridin durumu; gassalın önündeki ceset durumuna” dönüşmüştür. Şeyhine rabıta yaparak şeyhinin her an kendisini gördüğünü sanan mürit her şeyi gözetten ve bilen Allah'ın bu vasfını bilerek veya bilmeyerek şeyhe vermektedir.

Kitap Ehli 'sayılı birkaç gün dışında bize asla ateş dokunmayacaktır' derken günümüz Müslümanları kalplerinin temizliğine inandıkları için biz nasıl olsa bağışlanacağız demektedirler. ***“Onların ardından yerlerine birtakım insanlar geldi ki, kitaba***

varis oldular. Şu alçak dünyanın menfaatini alıyorlar; biz nasıl olsa bağışlanacağız! diyorlar... Onun içindekini okuyup öğrenmediler mi? Ahiret yurdu korunanlar için daha hayırlıdır. Düşünmüyor musunuz?" (7/169)

Sonuç

Müslümanlar için bugün tek çıkış yolu vardır. Allah'ın kitabına sımsıkı sarılarak önyargılardan bağımsız onu okumak düşünmek ve aracısız ona yaklaşarak Allah'tan hidayeti dilemektir.

İnsanlar doğruları beşerî ideolojilerde ve bazı dini akımlarda değil, Allah'ın kitabında aramalıdır. Kur'an'î düşünce metoduna vakıf olan insan işte o zaman diğer bütün kitapların veya tekliflerin doğrusunu yanlışını ayırma ölçüsüne (Furkan) sahip olacaktır. Yoksa Kur'an dururken ikinci, üçüncü, dördüncü hatta hiç ilgisi olmayan kaynaklardan (!) dini öğrenmeye çalışmak problemin çözümünü Kur'an dışında aramaktır.

“Gerçekten bu Kur'an en doğru yola hidayet eder ve salih amel işleyen müminlere kendileri için büyük bir ecir olduğunu müjdeler.” (17/9)

“Andolsun biz Kur'an'ı öğüt olsun diye kolaylaştırdık, Öğüt alan yok mu?”
(54/17)

Ramazan YELKEN